

Sygn. VPa 110/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 listopada 2013 roku

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrkowie Trybunalskim,

Wydział V w składzie:

Przewodniczący: SSO Beata Łapińska

Sędziowie: SSO Mariola Mastalerz (spr.), SSR del. Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant: st.sekr.sądowy Marcelina Machera

po rozpoznaniu w dniu 8 listopada 2013 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) w R.

przeciwko H. Z.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego H. Z. od wyroku Sądu Rejonowego

w Bełchatowie IV Wydziału Pracy z dnia 20 marca 2013r. sygn. IV Pm 139/12

1. *oddala apelację,*

2. *zasądza od pozwanego H. Z. na rzecz pozwanego (...) w R. kwotę 900,00 (dziewięćset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za instancję odwoławczą.*

Sygn. akt V Pa 110/13

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 15 maja 2012 roku powód (...) w R. wniósł o zasądzenie od pozwanego H. Z. kwoty 25.474,71 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 10 lutego 2012 roku tytułem zwrotu nienależnego świadczenia a także o zasądzenie kosztów procesu.

Pozwany wnosił o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu.

Wyrokiem z dnia 20 marca 2013 roku, wydanym w sprawie IV Pm 139/12, Sąd Rejonowy – Sąd Pracy w Bełchatowie uwzględnił w całości powództwo i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 25.474,71 złote z ustawowymi odsetkami od dnia 10 lutego 2012 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 3.074,00 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 1800 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Rejonowy ustalił, że H. Z. był pracownikiem (...) w R. w okresie od 1 marca 1977 roku do 28 lutego 2002 roku. Pracodawca nie kwalifikował pracy wykonywanej przez niego, jako pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym. Początkowo H. Z. pobierał emeryturę na zasadach ogólnych. Następnie w wyniku wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach uzyskał prawo do zastosowania przelicznika 1,8 do wysokości emerytury.

W dniu 29 lipca 2009 roku H. Z. wystąpił przeciwko byłemu pracodawcy z pozwem o odszkodowanie w kwocie 49.500,00 zł z tytułu pobierania zaniżonej emerytury w związku z nieprawidłową kwalifikacją wykonywanej pracy. Wyrokiem z dnia 25 stycznia 2010 roku, wdanym w sprawie IV P 462/09 Sąd Rejonowy w Belchatowie zasądził na rzecz H. Z. od byłego pracodawcy odszkodowanie w kwocie 27.911,47 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 5 sierpnia 2009 roku do dnia zapłaty. Następnie wyrokiem z dnia 18 maja 2010 roku Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrkowie Tryb. oddalił apelację (...) w R. wniesioną od wyroku Sądu Rejonowego w Belchatowie.

W dniu 24 czerwca 2010 roku były pracodawca pozwanego dokonał na jego rzecz zapłaty kwoty 31.132,38 zł, obejmującej odszkodowanie za zaniżoną emeryturę w kwocie 27.911,47 zł i odsetki w kwocie 3.220,91 zł.

Następnie w dniu 9 sierpnia 2010 roku (...) w R. wniósł do Sądu Najwyższego kasację od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 18 maja 2010 roku. Odpis kasacji został doręczony H. Z. w dniu 12 sierpnia 2010 roku.

Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 12 maja 2011 roku w sprawie I PK 203/10 uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Piotrkowie Tryb. Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. wyrokiem z dnia 19 grudnia 2011 roku zmienił wyrok Sądu Rejonowego w Belchatowie z dnia 25 stycznia 2010 roku w ten sposób, że zasądzoną na rzecz H. Z. kwotę obniżył do kwoty 5.072,34 zł i oddalił powództwo w pozostałej części. Nie obciążył H. Z. kosztami procesu za postępowanie apelacyjne i kasacyjne. Równocześnie Sąd ten obniżył kwotę nieuiszczonych kosztów sądowych, obciążających (...) w R. do kwoty 543,55 zł. Uwzględniając wniosek (...) zarządzeniem z dnia 5.04.20 12 roku Sąd Rejonowy w Belchatowie zwrócił mu kwotę 1.397,21 zł tytułem nadpłaconych kosztów sądowych.

Pozwany H. Z. otrzymał kwotę odszkodowania zasądzoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Belchatowie w czerwcu 2010 roku. Po otrzymaniu kwoty odszkodowania pozwany przeprowadził remont mieszkania, w tym remont kuchni, łazienki i toalety. Została wymieniona armatura w kuchni i toalecie, wymieniono także wszystkie podłogi oraz pomalowano ściany. Materiały do przeprowadzenia remontu kosztowały 11.731,48 zł. Prace remontowe przeprowadził syn pozwanego, któremu H. Z. zapłacił kwotę 3.500,00 zł. H. Z. kupił także nowe drzwi za kwotę 620,00 zł oraz szafę i komplet wypoczynkowy łącznie za kwotę 3.800,00 zł. Pozwany nie przeznaczył żadnej kwoty z odszkodowania na cele konsumpcyjne i leki.

Powód (...) w R. w dniach 19.01.2012 roku i 8.03.2012 roku wezwał pozwanego do zapłaty w terminie 14 dni kwoty 25.474,7 1 zł tytułem zwrotu różnicy pomiędzy kwotą otrzymaną na podstawie wyroku Sądu Rejonowego w Belchatowie z dnia 25 stycznia 2010 roku, a kwotą wskazaną w wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. W wezwaniach wskazano, że zwrotowi podlega kwota należności głównej (22.839,13 zł) i odsetek (2.635,58 zł). Pozwany nie dokonał zwrotu żądanej kwoty.

Uchwałą Nr(...) z dnia 17.08.2010 roku w sprawie dalszego postępowania w sprawach dotyczących roszczeń o odszkodowania byłych pracowników (...) za zaniżone emerytury w związku z procesem weryfikacji okresów pracy górniczej Zarząd (...) S.A., mając na uwadze treść wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25.05.2010 roku w sprawie I PK 190/09, postanowił o uznawaniu roszczeń o odszkodowania z tytułu zaniżonych emerytur, zgłaszanych w stosunku do Spółki. W Kopalni obowiązywało Zarządzenie Nr (...) Prezesa Zarządu – Dyrektora Generalnego (...) z dnia 30.08.2010 roku w sprawach dotyczących roszczeń o odszkodowania byłych pracowników (...) i za zaniżone emerytury w związku z procesem weryfikacji okresów pracy górniczej. W paragrafie 2 pkt 1 zarządzenia postanowiono, że w związku z prowadzoną weryfikacją pracy górniczej, (...) uznaje roszczenia z tytułu zaniżonej wysokości emerytur zgłaszane przez byłych pracowników Spółki z uwzględnieniem 10 letniego okresu przedawnienia, w związku z poniesioną przez nich szkodą wskutek niewłaściwej kwalifikacji przez pracodawcę okresów wykonywanej pracy górniczej w (...). W dalszej części zarządzenie zawierało określenie warunków, jakie powinna spełnić osoba wzywająca do zapłaty odszkodowania i postanowienia skierowane do poszczególnych komórek organizacyjnych Kopalni dotyczące trybu postępowania w przypadku zgłoszonych roszczeń.

Zgromadzony materiał dowodowy Sąd Rejonowy uznał za wystarczający dla potrzeb wydania rozstrzygnięcia. Sąd Rejonowy ustalił stan faktyczny na podstawie dowodów zgromadzonych w sprawie, w tym w oparciu o dowody z dokumentów, których prawdziwość nie była kwestionowana, a także na podstawie zeznań pozwanego H. Z., które Sąd ten uznał za wiarygodne.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Motywuując powyższe wskazał, że w przedmiotowej sprawie powód (...) w R. dochodził od pozwanego H. Z. zapłaty kwoty 25.474,71 zł tytułem zwrotu różnicy pomiędzy kwotą otrzymaną na podstawie wyroku Sądu Rejonowego w Bełchatowie z dnia 25 stycznia 2010 roku, a kwotą wskazaną w wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 19 grudnia 2011 roku. Powód wywodził swoje roszczenie z przepisów kodeksu cywilnego dotyczących zwrotu nienależnego świadczenia.

Sąd Rejonowy przywołał treść art. 405 kc i wskazał, że uzyskanie korzyści majątkowej kosztem innej osoby bez podstawy prawnej jest samoistnym źródłem zobowiązania określanego jako zobowiązanie z bezpodstawnego wzbogacenia. Stronami takiego zobowiązania są: wzbogacony, tj. osoba, która bezpodstawnie wzbogaciła się, oraz zubożony, tj. osoba, której kosztem takie wzbogacenie się nastąpiło. Wzbogacony jest obowiązany do zwrotu korzyści w naturze lub jej wartości, a zubożonemu przysługuje roszczenie o wydanie korzyści (jej wartości).

Następnie wskazał przesłanki powstania zobowiązania z bezpodstawnego wzbogacenia:

- 1) uzyskanie korzyści majątkowej (wzbogacenie),
- 2) osiągnięcie korzyści z majątku innej osoby (zubożenie),
- 3) związek między wzbogaceniem a zubożeniem,
- 4) uzyskanie korzyści bez podstawy prawnej.

Brak podstawy prawnej oznacza taką sytuację, w której uzyskanie korzyści majątkowej nie znajduje usprawiedliwienia w przepisie ustawy, ważnej czynności prawnej, prawomocnym orzeczeniu sądowym albo akcie administracyjnym.

W dalszej części uzasadnienia Sąd Rejonowy wskazał, że szczególnym, choć w praktyce najczęściej występującym przypadkiem powstania zobowiązania z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, jest spełnienie świadczenia nienależnego. Na gruncie instytucji bezpodstawnego wzbogacenia ustawodawca w trzech przepisach, a mianowicie w art. 405, 407 i art. 410 par. 2 kc, wspomina o braku podstawy prawnej - w pierwszych dwóch w odniesieniu do uzyskania korzyści, w trzecim zaś co do odpadnięcia podstawy prawnej świadczenia. Nie da się, w ocenie Sądu Rejonowego jednakowo oceniać podstawy prawnej uzyskania korzyści i podstawy prawnej świadczenia. W odniesieniu do pierwszego z tych pojęć należy poszukiwać usprawiedliwienia, uzasadnienia uzyskania określonej korzyści majątkowej i możliwości jej zatrzymania przez wzbogaconego, natomiast drugie pojęcie odwołuje się do przesłanek przyjęcia, że mamy do czynienia ze świadczeniem nienależnym ze względu na upadek podstawy do jego spełnienia.

Jak wskazał Sąd Rejonowy zgodnie z treścią art. 410 par 2 kc świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Powód (...) w R. po oddaleniu apelacji przez Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. od wyroku Sądu Rejonowego w Bełchatowie z dnia 25 stycznia 2010 roku spełnił na rzecz H. Z. świadczenie pieniężne orzeczone w tym wyroku. Tym samym wypełnił zobowiązanie nałożone na niego przedmiotowym wyrokiem. Prawomocny wyrok stanowi bowiem indywidualną normę prawną będącą podstawą wykonania obowiązku (świadczenia) pomiędzy podmiotami, których dotyczy. W następstwie rozpoznania kasacji wniesionej przez (...) w R. od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego

w Piotrkowie Tryb. z dnia 18 maja 2010 roku Sąd Najwyższy uchylił przedmiotowy wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Piotrkowie Tryb. Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd ten zmienił wyrok Sądu Rejonowego w Bełchatowie z dnia 25 stycznia 2010 roku w ten sposób, że zasadzoną na rzecz H. Z. kwotę obniżył do kwoty 5.072,34 zł i oddalił powództwo w pozostałej części. Nie obciążył H. Z. kosztami procesu za postępowanie apelacyjne i kasacyjne.

Zmiana treści wyroku Sądu Rejonowego w Bełchatowie spowodowała, iż odpadła pierwotna podstawa prawna świadczenia powoda (codictio causca finita) na rzecz pozwanego. W ocenie sądu pierwszej instancji oznaczało to, że świadczenie powoda na rzecz pozwanego ponad kwotę 5.072,34 zł przybrało charakter świadczenia nienależnego w myśl art. 410 par. 2 kc w związku z art. 300 kp, które pozwany obowiązany był zwrócić pracodawcy stosownie do treści art. 410 par. 1 kc w związku z art. 405 kc w związku z art. 300 kp.

Jak wskazał Sąd Rejonowy takie stanowisko znajduje potwierdzenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego. W wyroku z dnia 03.12.2009 roku w sprawie II PK 77/09 (opubl.: L.) Sąd ten wskazał, że pobranie świadczenia pieniężnego w wykonaniu wyroku sądu następnie wyeliminowanego z obrotu wskutek środka zaskarżenia oznacza, że doszło do spełnienia świadczenia nienależnego w rozumieniu art. 410 2 kc (por. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22.06.2011r., II PK 4/11, OSNAPiUS z 2012 r., Nr 15- 16, poz. 192, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13.04.2011r., V CSK 332/10, opubl: L., wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 14.09.2011r. I ACa 442/11, opubl: L.)

W ocenie Sądu Rejonowego nie zachodziły w przedmiotowej sprawie okoliczności wyłączające żądanie zwrotu świadczenia, wymienione w art. 411 kc, który wskazuje, że nie można żądać zwrotu świadczenia:

- 1) jeżeli spełniający świadczenie wiedział, że nie był do świadczenia zobowiązany, chyba że spełnienie świadczenia nastąpiło z zastrzeżeniem zwrotu albo w celu uniknięcia przymusu lub w wykonaniu nieważnej czynności prawnej;
- 2) jeżeli spełnienie świadczenia czyni zadość zasadom współzycia społecznego;
- 3) jeżeli świadczenie zostało spełnione w celu zadośćuczynienia przedawnionemu roszczeniu;
- 4) jeżeli świadczenie zostało spełnione, zanim wierzytelność stała się wymagalna.

Pozwany podnosił, że spełnione przez powoda na jego rzecz świadczenie czyni zadość zasadom współzycia społecznego (art. 411 pkt 2 kc).

Przepis ten , w ocenie Sądu Rejonowego ma zastosowanie w sytuacji, gdy ten, kto spełnił świadczenie, nie był prawnie zobowiązany lecz można mu przypisać moralny obowiązek wobec przyjmującego świadczenie. W takiej sytuacji spełnienie świadczenia czyni zadość zasadom współzycia społecznego. W sprawach ze stosunku pracy Sąd Najwyższy przyjmował za czyniące zadość zasadom współzycia społecznego spełnienie świadczenia nienależnego w okolicznościach takich, jak wypłacanie bez podstawy prawnej podwyższonego wynagrodzenia (wyrok z dnia 26 września 2000 r., I PKN 42/00, OSNAPiUS 2002 nr 8, poz. 188), lub udzielenie pomocy pracownikowi, który znalazł się w szczególnej sytuacji losowej (wyrok z dnia 18 marca 1981 r., IV PR 59/81, OSNCP 1981 nr 9, poz. 179).

Tymczasem, jak podniósł to Sąd Rejonowy świadczenie wypłacone pozwanemu nie było wynagrodzeniem, a odzkodowaniem nie pozostającym w jakimkolwiek związku z wynagrodzeniem za pracę. Okoliczność, że powód wypłacał swoim byłym pracownikom odszkodowania obliczone z zastosowaniem 10-letniego okresu przedawnienia nie była wynikiem jego dobrowolnego działania, a jedynie skutkiem stosowania się do zapadłych prawomocnych wyroków orzekających obowiązek zapłaty odszkodowania w czasie, kiedy w orzecznictwie stosowany był 10-letni okres przedawnienia tego typu roszczeń, co miało miejsce przed podjęciem uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2011 roku, określającej zastosowanie 3-letniego okresu przedawnienia. Takie stanowisko powoda wynika z treści Uchwały Nr (...) z dnia 17.08.2010 roku w sprawie dalszego postępowania w sprawach dotyczących roszczeń o odszkodowania byłych pracowników (...) S.A. za zaniżone emerytury oraz

Zarządzenia Nr (...)Prezesa Zarządu — Dyrektora Generalnego (...) S.A. z dnia 30.08.2010 roku w sprawach dotyczących roszczeń o odszkodowania byłych pracowników (...) S.A. i za zaniżone emerytury.

Z tych samych względów, według Sądu Rejonowego nie znajdował także zastosowania w sprawie przepis art. 411 pkt 3 kc, bowiem nie doszło do dobrowolnego spełnienia przez powoda przedawnionego świadczenia. Powód konsekwentnie w sprawie o odszkodowanie podnosił zarzut przedawnienia roszczenia.

Jak wynikało z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie pozwany bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem powoda i obowiązany jest do zwrotu jej wartości. Obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu (art. 409 kc).

Powinność liczenia się z obowiązkiem zwrotu wzbogacenia istnieje we wszystkich tych przypadkach, kiedy korzyść uzyskana została na podstawie postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia, nieprawomocnego orzeczenia sądu (w tym też i sądu polubownego) zaopatrzonego w rygor natychmiastowej wykonalności, w tym wyroku zaocznego, czy nakazu zapłaty wydanego na podstawie weksla, warrantu, rewersu lub czeku, jeśli następnie w wyniku wniesienia środków zaskarżenia orzeczenie to zostało zmienione lub uchylone. Podobnie przedstawia się sytuacja w odniesieniu do wyroku sądu drugiej instancji, w stosunku do którego może być wywiedziona skarga kasacyjna, a także gdy korzyść uzyskana została na podstawie orzeczenia uchylonego lub zmienionego w związku z rozpoznaniem skargi o wznowienie postępowania (Kodeks cywilny. Komentarz red. prof. dr hab. Edward Gniewek, prof. dr hab. Piotr Machnikowski, wydawnictwo: C.H.Beck 2013).

Jak ustalił Sąd Rejonowy pozwany zużył w całości środki uzyskane z odszkodowania, przy czym większość tych środków zużył na zakup dóbr materialnych i przeprowadzenie remontu swojego mieszkania. Nadal więc pozostawał wzbogacony. Nadto, zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 25.01.1971r. (I CR 552/70, OSNP rok 1971, Nr 9, poz. 161) „strona, która rozporządziła korzyścią majątkową, uzyskaną na podstawie prawomocnego wyroku, w czasie od daty uprawomocnienia się wyroku do chwili uzyskania wiadomości o jego zaskarżeniu rewizją nadzwyczajną, nie ponosi ujemnych następstw przewidzianych w art. 409 kc (in fine) w razie uchylecia tego wyroku. Powinność liczenia się z obowiązkiem zwrotu powstaje dopiero z chwilą uzyskania wiadomości o zaskarżeniu prawomocnego wyroku rewizją nadzwyczajną”.

W dalszej części uzasadnienia sąd pierwszej instancji wskazał, że od obowiązku zwrotu zwalnia jedynie zużycie na cele konsumpcyjne powodujące ustanie wzbogacenia oraz że chodzi tylko o takie zużycie, które miało miejsce w okresie, gdy pozwany nie musiał się liczyć z obowiązkiem zwrotu, tj. przed uzyskaniem wiadomości o wniesieniu kasacji.

W ocenie Sądu Rejonowego cytowane uzasadnienie zachowało aktualność także w obecnym stanie prawnym. Jak wynika z materiału dowodowego w sprawie pełnomocnik pozwanego uzyskał wiadomość o zaskarżeniu prawomocnego wyroku kasacją w dniu 12 sierpnia 2010 roku. Od tego dnia zatem pozwany winien liczyć się z obowiązkiem zwrotu uzyskanej korzyści. Od dnia otrzymania odszkodowania do dnia doręczenia kasacji pozwany nie wydatkował żadnej kwoty na cele konsumpcyjne z otrzymanego od powoda odszkodowania. Mając na uwadze powyższe rozważania i powołane w nich przepisy, Sąd Rejonowy orzekł, jak w punkcie 1 wyroku. O odsetkach Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 481 par. 1 i 2 k.c. O kosztach procesu orzekł na podstawie art. 98 kpc, wyrażającego zasadę odpowiedzialności za wynik procesu. Na koszty procesu złożyły się opłata od pozwu oraz koszty zastępstwa procesowego, wysokość których Sąd ustalił na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).

Powyższy wyrok zaskarżył w całości apelacją pozwany. W uzasadnieniu apelacji wskazał, że jego roszczenia wobec powoda zostały uznane za zasadne. H. Z. będąc pewnym, że pieniądze mu się należą, zużył je na potrzeby własne i rodziny.

W odpowiedzi na apelację pełnomocnik powoda wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrkowie Tryb. zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego jako pozbawiana uzasadnionych podstaw podlega oddaleniu.

Sąd Okręgowy podziela bowiem w całości dokonane przez Sąd Rejonowy ustalenia faktyczne, które znajdują oparcie w zebranych w sprawie materiale dowodowym oraz rozważania prawne wskazujące na zasadność żądania powoda. Sąd I instancji dokonał wszechstronnego rozważenia i właściwiej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w zakresie istotnym dla rozstrzygnięcia. Ponadto rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego znajduje oparcie w przepisach prawa materialnego adekwatnych do poczynionych ustaleń faktycznych.

Mimo, iż pozwany nie wskazał żadnych konkretnych zarzutów wobec zaskarżonego wyroku, tj. zarzutów odnoszących się do naruszenia prawa materialnego lub procesowego, to jednak z treści apelacji wynika jego niezadowolenie rozstrzygnięciem Sądu Rejonowego. Można z niej wyczytać, iż w ocenie apelującego, zużycie otrzymanego odszkodowania na potrzeby własne i rodziny, nie uzasadnia jego zwrotu. Z takim stanowiskiem Sąd Okręgowy nie mógł się zgodzić.

W przedmiotowej sprawie powód dochodził bowiem od pozwanego kwoty 25.474,71 złotych wypłaconej na podstawie prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Bełchatowie z dnia 25 stycznia 2010 roku w sprawie IV P 462/09. Wskutek wniesienia skargi kasacyjnej w dniu 5 sierpnia 2010 roku, Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 18 maja 2010 roku (w sprawie sygn. akt V Pa 116/10) oddalający apelację powoda od wyroku Sądu Rejonowego w Bełchatowie na podstawie którego powód przekazał pozwanemu zasadzoną kwotę pieniężną. Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim zmienił wyrok Sądu Rejonowego w Bełchatowie m.in. w ten sposób, że zasądzoną na rzecz H. Z. kwotę obniżył do kwoty 5.072,34 złote i oddalił powództwo w pozostałej części. Tym samym prawidłowo Sąd Rejonowy uznał, że zmiana treści wyroku Sądu Rejonowego w Bełchatowie w sprawie IV P 462/09 spowodowała, iż odpadła pierwotna podstawa prawna świadczenia powoda (condictio causata finita) na rzecz pozwanego i w konsekwencji, iż świadczenie powoda na rzecz pozwanego ponad kwotę 5.072,34 zł przybrało charakter świadczenia nienależnego, podlegającego na podstawie art. 410 par. 1 kc w związku z art. 405 kc w związku z art. 300 kp zwrotowi.

Powyższy pogląd Sądu Rejonowego zasługuje w całości na akceptację Sądu Okręgowego tym bardziej, jeżeli weźmie się pod uwagę przywołany przez ten sąd wyrok Sądu Najwyższego z dnia 03.12.2009 roku w sprawie II PK 77/09 (opubl.: L.), w którym wskazano, że pobranie świadczenia pieniężnego w wykonaniu wyroku sądu następnie wyeliminowanego z obrotu wskutek środka zaskarżenia oznacza, że doszło do spełnienia świadczenia nienależnego w rozumieniu art. 410 § 2 kc.

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd pierwszej instancji po przeprowadzeniu postępowania dowodowego prawidłowo stwierdził, że w sprawie nie zachodziły okoliczności uzasadniającej wygaśnięcie obowiązku wydania korzyści uzyskanej przez pozwanego od powoda bądź zwrotu jej wartości na podstawie art. 411 kc czy przede wszystkim na podstawie art. 409 kc. Zgodnie bowiem z tym ostatnim przepisem obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu. W niniejszej sprawie nie można uznać, tak jak tego chce apelujący, iż otrzymane odszkodowanie H. Z. zużył na potrzeby własne i rodziny, co mogłoby wskazywać na ich konsumpcyjny charakter. Jak prawidłowo ustalił Sąd Rejonowy pozwany większość otrzymanych od powoda środków przeznaczył na przeprowadzenie remontu domu oraz zakup dóbr materialnych. Przeprowadził bowiem remont mieszkania, w tym remont kuchni, łazienki i toalety. Wymienił armaturę w kuchni i toalecie, wymienił także wszystkie podłogi, pomalował ściany, zakupił nowe drzwi, szafę i komplet wypoczynkowy. Za remont zapłacił synowi. Tym samym nadal pozostaje wzbogacony, a wzbogacenie rodzi obowiązek zwrotu uzyskanej korzyści.

W tym miejscu należy przytoczyć fragment uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2012 roku (sygn. akt I PK 86/12, OSNP 2013/17-18/203) , w którym wskazano, że obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości nie wygasa w wypadku, gdy mimo zużycia lub utraty korzyści ten, kto ją uzyskał, jest nadal wzbogacony. Wzbogacenie trwa nadal zwłaszcza w sytuacji, w której ten, kto uzyskał bez podstawy prawnej pieniądze kosztem innej osoby, zużył je na spłacenie własnego długu a także wtedy, gdy uzyskał pewien ekwiwalent czy też inną korzyść dla swego majątku.

Ponadto jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 21 kwietnia 2010 roku (sygn. akt V CSK 320/09, opubl. Lex nr 688053) tylko takie zużycie w dobrej wierze bezpodstawnie uzyskanego świadczenia powoduje w myśl art. 409 k.c. wygaśnięcie obowiązku zwrotu świadczenia, gdy zużycie korzyści nastąpiło w sposób bezproduktywny, konsumpcyjny, tj. gdy wzbogacony, w zamian tej korzyści, nie uzyskał ani korzyści zastępczej ani zaoszczędzenia wydatku, gdy wydatek miał miejsce tylko dlatego, że uprzednio uzyskał on korzyść, bez której nie poczyniłby tego wydatku. Jeżeli natomiast w zamian za użytą korzyść wzbogacony uzyskał do swojego majątku jakąkolwiek inną korzyść majątkową (np. mienie czy zwolnienie z długu, który w ten sposób spłacił), nie można uznać, że nie jest już wzbogacony, bowiem w wyniku dokonania tego wydatku, w jego majątku pozostaje korzyść w postaci zwiększenia aktywów bądź zmniejszenia pasywów. (tak też w wyroku SN z 20.06.2012 r. I CNP 76/11).

Poglądy powyższe Sąd Okręgowy w całości podziela. Skoro pozwany w zamian za bezpodstawnie uzyskane świadczenie, uzyskał korzyść materialną do swego majątku, to prawidłowo Sąd Rejonowy uznał, iż jest on zobowiązany do jej zwrotu.

Powtórzyć za Sądem Rejonowym należy, że od obowiązku zwrotu zwalnia jedynie zużycie na cele konsumpcyjne powodujące ustanie wzbogacenia oraz że chodzi tylko o takie zużycie, które miało miejsce w okresie, gdy pozwany nie musiał się liczyć z obowiązkiem zwrotu. W przedmiotowej sprawie powinność liczenia się z obowiązkiem zwrotu, należy w ocenie Sądu Okręgowego łączyć, jak słusznie przyjął Sąd Rejonowy z datą dowiedzenia się o wniesieniu przez powoda skargi kasacyjnej od wyroku Sądu Rejonowego w Belchatowie zasądającego odszkodowanie.

Jak nieprawidłowo ustalił w tym zakresie Sąd Rejonowy, to pozwany a nie jego pełnomocnik uzyskał wiadomość o zaskarżeniu prawomocnego wyroku kasacją w dniu 12 sierpnia 2010 roku. Pozwany działał bowiem w sprawie IV P 462/09 osobiście, a nie jak wskazał to Sąd Rejonowy przez pełnomocnika. Tym samym od 12 sierpnia 2010 roku pozwany winien zatem liczyć się z obowiązkiem zwrotu uzyskanej korzyści. Jednakże od dnia otrzymania odszkodowania do dnia doręczenia kasacji pozwany nie wydatkował żadnej kwoty na cele konsumpcyjne z otrzymanego od powoda odszkodowania, a co do których Sąd Okręgowy mógłby uznać, iż nie podlegają one zwrotowi.

Wobec powyższego na podstawie art. 385 k.p.c. orzeczono jak w punkcie pierwszym wyroku .

Rozstrzygnięcie w przedmiocie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za instancję odwoławczą znajduje uzasadnienie w treści art. 98 k.p.c. oraz § 2 ust. 1 i 2 w zw. z § 6 pkt 5 oraz § 11 ust. 1 pkt 2 i § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013r., poz. 490).